

**Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia
doktora habilitowanego dr Katarzynie Brzozie -
Kolorz w dziedzinie nauk społecznych, w
dyscyplinie nauk o komunikacji społecznej i
mediach**

dr hab. prof. UMK. Barbara Brodzińska-Mirowska,
Instytut Badania Informacji i Komunikacji
Katedra Komunikacji, Mediów i Dziennikarstwa
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Strzykuły, dn. 6.02.2025

Formalna podstawa sporządzenia recenzji

Niniejszą recenzję osiągnięć naukowych dr Katarzyny Brzozy-Kolorz wnioskującej o nadanie stopnia doktora habilitowanego, wykonuję w związku z powołaniem mnie na recenzentkę przez Radę Naukową Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Medialnej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 26 listopada 2024.

Recenzja zawiera: wskazanie kluczowych faktów z życiorysu zawodowego, istotnych dla rozwoju naukowego Habilitantki, ocenę osiągnięcia naukowego oraz ocenę aktywności badawczej, publikacyjnej, dorobku dydaktycznego, organizacyjnego oraz eksperckiego.

Ostateczna ocena zawarta jest we wnioskach końcowych niniejszej recenzji.

1. Wybrane fakty z życiorysu zawodowego Habilitantki

Pani doktor Katarzyna Brzoza-Kolorz jest absolwentką studiów magisterskich na kierunku politologia, które ukończyła na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Pracę magisterską pt. „Lokalny system informacyjny na przykładzie Jastrzębia Zdroju” przygotowała pod kierunkiem prof. dr hab. Stanisława Michalczyka. Studia doktoranckie rozpoczęła w roku 2005. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskała w 2010 roku. Promotorem pracy także był prof. dr hab. Stanisław Michalczyk. Habilitantka naukowo związana jest z Uniwersytetem Śląskim.

2. Ocena osiągnięcia naukowego wymienionego w art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668 ze zm.)

We wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Katarzyna Brzoza-Kolorz zawarła informacje, iż jej głównym osiągnięciem naukowym jest monografia pt. „Polityka kobiet czy kobiety polityki? Płeć jako element obrazów medialnych kobiet”. Książka wydana została nakładem Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w 2024 roku.

Jak wskazuje Autorka w autoreferacie „głównym celem (...) jest próba pokazania roli jaką pełnią mediach w sposobie kształtowania obrazów medialnych kobiet świata polityki w wybranych tygodniach opinii w okresie wyborów prezydenckich i parlamentarnych w XXI wieku w Polsce” (s. 2). Tygodniki, które były uwzględnione w przeprowadzonym badaniu to: Polityka, Wprost, Newsweek Polska oraz Gazeta Polska. Punktem wyjścia do rozważań w książce jest stanowisko, że media utrwalają stereotypy płciowe, z ich perspektywy ukazują kobiety świata polityki w obrazach medialnych.

Poddając recenzji osiągnięcie naukowe doktor Katarzyny Brzozy-Kolorz należy zwrócić uwagę i bardzo pozytywnie ocenić teoretyczne ramy przygotowanej monografii. Autorka gruntownie przedstawiała teoretyczne aspekty dotyczące sytuacji kobiet, ich pozycji i niedoreprezentowanie w wielu wymiarach życia społecznego. Należy jednak szczególnie docenić i podkreślić umiejętne wykorzystanie najważniejszych

feministycznych teorii medioznawczych jako ram teoretycznych i interpretacyjnych przeprowadzonych badań. Chcę podkreślić także, że taka perspektywa teoretyczna nie jest powszechna, co stanowi dużą wartość monografii. Jak słusznie zauważa Autorka w pierwszym rozdziale swojej książki: „(...)medialna kreacja kobiet może mieć duży wpływ na aktywność społeczno-ekonomiczną kobiet” (s. 124). Trzeba docenić pracę jaką wykonała Autorka aby gruntownie, szczegółowo i przejrzyście wprowadzić odbiorcę w obszar teoretyczny związany z zagadnieniem płci w badaniach społecznych, w tym nauce o komunikacji społecznej i mediach. Szczególną wartością pracy jest również fakt, że Habilitantka nie uwzględniała tylko kobiet - polityczek, ale także szerzej rozumiany świat kobiet polityki, czyli również żony polityków, dziennikarki polityczne, kobiety z najbliższej rodziny polityków. Monografia doktor Katarzyny Brzozy-Kolorz to praca z zakresu *women's studies*, ale zdecydowanie szerzej pojmowanego. Jak słusznie ocenia Autorka w autoreferacie „kompleksowe spojrzenie na obrazy medialne kobiet świata polityki nadal jednak brakuje” (s. 3). Praca Habilitantki uzupełnia tę lukę. Ten fakt czyni z przedstawionej monografii ważną i wartościową pozycję w polskim dorobku nauk o komunikacji społecznej i mediach.

Rozdział zatytułowany Kobieta w społeczeństwie - perspektywa socjologiczna i politologiczna - w sposób czytelny i wieloaspektowy pokazuje uwarunkowania aktywności społeczno-politycznej kobiet. Stanowi to bardzo dobrą i konieczną bazę do wprowadzenia zagadnień związanych z rolą mediów w tym procesie. W tym rozdziale Autorka porusza także, moim zdaniem bardzo istotną kwestię, dotyczącą przywództwa politycznego kobiet, wskazując na zjawisko ”podwójnego wiązania”, co w praktyce sprowadza się to pewnego rodzaju sprzecznych celów wizerunkowych. Konieczne jest niemal równoczesne eksponowanie cech świadczących o sile, ofensywności oraz tych związanych z empatią i troską. Autorka, pisząc o kwestii kobiecego przywództwa politycznego wprowadza Czytelników w kwestie dotyczące kobiet jako aktywnych aktorek politycznych. Te zagadnienia kończą kompleksową, wielowymiarową część monografii o znaczącej wartości teoriopoznawczej.

Część empiryczną książki otwiera rozdział metodologiczny. Autorka z dużą rzetelnością opisała procedurę badawczą, a także kwestie doboru przypadków i próby. Należy przede wszystkim zwrócić uwagę i bardzo pozytywnie ocenić, a także docenić długookresową perspektywę badań i analiz, które poczyniła Habilitantka. Tu okres badawczy obejmował wybory parlamentarne i prezydenckie w latach 2000-2019. Taka perspektywa dawała duże możliwości analityczne i Autorka zdecydowanie je wykorzystała. Warto także odnotować, że publikacje artykułów znajdujących się w dorobku Habilitantki były w dużej części powiązane tematycznie z zagadnieniami w książce. Omawiane przypadki w książce są inne niż w artykułach, ale ta spójność tematyczna umożliwiła dopracowanie metodologiczne pracy.

Autorka zastosowała adekwatne do celu pracy metody badawcze. Wykorzystała analizę zawartości z uwzględnieniem perspektywy ilościowej i jakościowej. W wymiarze interpretacyjnym skorzystała z elementów krytycznej analizy dyskursu, co w przypadku konieczności odpowiedzi na pytania badawcze było działaniem uzasadnionym. Do głównej wyjściowej hipotezy wskazała dziesięć hipotez szczegółowych oraz tyle samo pytań badawczych. Łącznie Autorka przebadła ponad siedemnaście tysięcy materiałów. W analizie szczegółowej do badania wyodrębniła tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt jednostek badawczych. Na pozytywną ocenę zasługuje fakt, że przeprowadzona została kontrola wiarygodności w procesie kodowania danych. Rozdział zamyka szczegółowe omówienie autorskiego klucza kategoryzacyjnego, ukazującego główne kategorie badawcze i analityczne (s. 286-299). Docenić należy stopień dokładność, z jaką przygotowane zostało to narzędzie. Klucz składał się bowiem ze stu czterdziestu trzech zmiennych, które zostały uporządkowane wg sześciu głównych kategorii, które stanowiły główną oś badania tzn. informacje ogólne, ekspozycja elementów płci, płęć w warstwie wizualnej, płęć a polityka, ocena kobiet prezentowanych w materiałach prasowych, obraz medialny kobiet świata polityki.

Rozdział metodologiczny został przygotowany czytelnie, a badania zaplanowane i przeprowadzone z widoczną starannością. Autorka pokazała wysoki poziom umiejętności projektowania badań naukowych z zakresu nauk o komunikacji społecznej i mediach z wykorzystaniem jednej z najpopularniejszych metody badawczej. Monografia jest zatem wartościowym studium także pod kątem wykorzystania tej metody.

W kolejnych rozdziałach części empirycznej zostały przedstawione szczegółowe wyniki badań. W rozdziale czwartym znajdujemy wyniki badań ukazujące, że płeć jest kategorią, które pojawia się w kontekście politycznym co jest przewidywalnym zjawiskiem, ale co ważne analizy pokazały wzrost zainteresowania taką tematyką. Na uwagę i pozytywną ocenę zasługuje fakt, że Autorka bardzo czytelnie przedstawia dane. W tej części Autorka przedstawia także szczegółowe dane ukazujące różnice w sposobie mówienia i ukazywania płci w badanych tygodnikach. Ciekawe okazały się także analizy dotyczące autorstwa materiałów dziennikarskich obejmujących kwestie płci.

Wartością tej części pracy i całej monografii jest wielowymiarowe podejście do badań, które manifestuje się między innymi uwzględnieniem aspektów wizualnych, jeśli chodzi o ocenę obrazu kobiet w świecie polityki (Rozdział 5). Ten aspekt nie jest szczególnie popularny, a ma istotne znaczenie, jeśli chodzi o stereotypowe postrzeganie kobiet w polityce. W rozdziale piątym zaprezentowano wyniki analiz ukierunkowane na pokazania sposobu prezentacji polityczek krajowych oraz światowych przez badane redakcje z uwzględnieniem atrybutów płciowych, które były najbardziej eksponowane. Autorka pokazuje także i w tym wymiarze, że kobiety są wciąż postrzegane przez pryzmat ról tradycyjnych i stereotypowych. Element porównawczy jaki pojawił się w książce w zakresie prezentacji kobiet polskiej i światowej polityki, zachęca, moim zdaniem, do rozszerzenia analiz w tym zakresie w ramach badań w przyszłości. Na dalszym etapie aktywności badawczej Habilitantki element komparatystyczny badanej materii mógłby być interesujący. Wówczas porównanie różnych kontekstów społeczno-politycznych, jeśli chodzi o medialną prezentację obrazu kobiet i mężczyzn w polityce, byłby wartościowy. Do tego bardzo zachęcam.

W tej części książki Autorka także uwzględniła obraz kobiet niebędących polityczkami, ale związanymi z polityką np. poprzez relacje rodzinne - żony, matki, córki polityków. Choć w teorii marketingu politycznego wizerunek kobiet i rodziny funkcjonuje jako ważna część składowa strategii kampanijnych, to jednak wciąż rzadko podejmowana jest perspektywa oceny medialnego obrazu kobiet, które wspierają w kampaniach partnerów i mężów. Na uwagę zasługuje fakt, że wykorzystana została skala kobiecości

oraz męskości i w oparciu o nią Autorka dokonała badania cech męskich i kobiecej na okładkach badanych tytułów (s. 402-403).

Wartością książki, która wzbogaca badawczo dyscyplinę, jest autorska klasyfikacja typów polityczek i żon polityków, która powstała w wyniku podjętych przez dr Katarzynę Brzozę-Kolorz (rozdział 6 i 7). Typologia ta skłania do jej zastosowania i przetestowania także w przyszłości w przypadku badań o zbliżonej tematyce. W rozdziale szóstym Autorka zaprezentowała swoją typologię wyszczególniając w przypadku polityczek typ: liderki, marionetki, kierowniczkę, niespełnionej polityczki (w tym polityczki okazjonalnej, niezawodowej, zawodowej). Należy podkreślić i pozytywnie ocenić szczegółową analizę poszczególnych typów w oparciu o konkretne przypadki polityczne, które gruntownie Autorka przedstawiła w tym rozdziale. W rozdziale siódmym analogicznie przedstawiona została typologia obrazów medialnych żon polityków. Pomysł, aby uzupełnić rozważania na temat obrazu kobiet w polityce o ten aspekt oceniam bardzo pozytywnie. Słusznie argumentuje ten pomysł sama Autorka „małżonka mająca przymioty wzbudzające przychyłność opinii publicznej może być najlepszą ambasadorką swojego męża oraz mieć niebagatelny wpływ na przebieg jego kariery politycznej” (s. 471). Habilitantka wskazuje na obrazy medialnej przede wszystkim pierwszych dam - żon prezydentów, ale uwzględnia także wizerunku żon polityków. Zgodnie z przyjętym schematem najpierw uwypuklone zostały eksponowane cechy żon polskich polityków w ich obrazach medialnych, a potem zostały dokonane analizy w oparciu o autorską typologię w której Autorka wyróżniła typ żony - partnerki życiowej, żony - jako osoby wspierającej męża, żony - jako opiekunki rodziny, żony - jako wizytówki męża.

Doceniam sposób w jaki zostało przygotowane zakończenie książki. W obliczu tego, jak obszerne rozważania Autorka zawarła w monografii nie było to zadanie łatwe. Zachowana została spójność, książka pomimo dużej obojętności, co niekiedy bywa oceniane jako przejaw trudności z syntetycznym ujmowaniem tematu, zachowała przez całą książkę główną myśl przewodnią, każdy jej element jest powiązany i stanowi istotny wkład merytoryczny, a także grunt dla interpretacji przedstawionych w książce wyników badań. Zakończenie wzmacnia wrażenia, które jest dominujące podczas lektury materiału,

że Autorka gruntownie przemyślała swoje badania i rozważania, zarówno od strony teoretycznej, jak i badawczej. Zakończenie nie jest tylko po prostu podsumowaniem wielowymiarowych analiz, ale wnosi także szereg nowych wobec treści książki wartościowych spostrzeżeń.

Podsumowując główne osiągnięcie naukowe Habilitantki oceniam pozytywnie. Monografia Katarzyny Brzozy-Kolorz to gruntowa praca prezentująca wielowymiarowy obraz medialny kobiet które pojawiają się w samej polityce i na jej obrzeżach. To kompleksowa pozycja, która stanowi bogate źródło wiedzy dotyczącej płci w kontekście społecznym, politycznym i medialnym. dr Katarzyna Brzoza-Kolorz z dużym powodzeniem wprowadziła kategorię *women's media studies* w obszar dyscypliny nauk o komunikacji społecznej i mediach. Książka stanowi zatem studium przypadków z bardzo silnym walorem teoriopoznawczym.

Należy także podkreślić, że w monografii tej Autorka wykazała znaczące umiejętności w zakresie zastosowania jednej z głównych metod badawczych stosowanych w dyscyplinie. Docenić należy umiejętne zastosowanie elementów krytycznej analizy dyskursu w procesie interpretacji wyników. To wciąż w Polsce niezbyt często stosowane podejście, więc tym bardziej oceniam pozytywnie decyzję o jej wykorzystaniu. dr Katarzyna Brzoza-Kolorz zaprezentowała także wysoki poziom umiejętności związanych z pracą z tak obszernym materiałem badawczym. Sposób omówienia wyników badań, a także sposób ich prezentacji również zasługuje na podkreślenie i pozytywną ocenę.

3. Ocena pozostałej części dorobku naukowego (aktywność badawcza i publikacyjna; udział w zespołach i projektach badawczych, współpraca międzynarodowa, dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski).

Dorobek naukowy Habilitantki obejmuje takie obszary jak analizy powiązań między mediami a polityką, kwestie płci w badaniach medioznawczych, kobiety świata polityki w mediach oraz badania empiryczne obrazów medialnych. Dorobek naukowy poza głównym osiągnięciem naukowym to jedna monografia współautorka w języku polskim

oraz dwadzieścia trzy artykuły w monografiach pod redakcją naukową, a także jedna monografia w której Habilitantka jest współredaktorką naukową. Ponadto dr Katarzyna Brzoza-Kolorz opublikowała dwadzieścia artykułów w czasopismach naukowych, w tym zdecydowana większość to artykuły autorskie Habilitantki. W dorobku poza monografią dominują teksty w języku polskim, podobnie jeśli chodzi o czasopisma naukowe, Autorka publikowała przede wszystkim w pismach polskich. Analiza dorobku dodatkowego poza głównym osiągnięciem badawczym prowadzi do wniosku, że Autorka z dużą sprawnością wykorzystywała jakościowe metody badawcze, w tym analizy wizualne. Poza tym teksty te są bardzo dobrą egzemplifikacją rozwoju naukowego Autorki. Spójność tematyczna całego dorobku włącznie z głównym osiągnięciem dała także możliwości pogłębiania pewnych zagadnień i wątków. Pozytywnie należy ocenić także fakt, że w pracy naukowej były tematy dodatkowe, które zgłębiała dr Katarzyna Brzoza-Kolorz. Tu mam na myśli szczególnie kwestie komunikacji politycznej oraz relacji między politykami oraz mediami.

Do prac współautorskich Habilitantka dołączyła stosowane oświadczenia współautorskie. Dzięki temu możliwa była ocena jakości pracy i wkładu indywidualnego dr Katarzyny Brzozy Kolorz w te publikacje.

Poza artykułami naukowymi Habilitantka publikowała także sprawozdania z konferencji naukowych. Jeśli chodzi o dane naukometryczne wg załączników w Google scholar Autorka uzyskała bez autocytowań wynik 60, zaś Indeks Hirscha wynosi 3.

Z uwagi na zakres prac badawczych i umiejętności badawcze ukazane w przedłożonym dorobku dr Katarzyny Brzozy-Kolorz rekomenduję w przebiegu dalszej kariery naukowej włączenie w strategię publikacyjną zagranicznych pism naukowych, aby prace znalazły się w szerszym zakresie w obiegu międzynarodowym.

W ramach aktywności związanej z prezentacją wyników badań dr Katarzyna Brzoza-Kolorz brała udział w dwudziestu sześciu konferencjach naukowych, organizowanych głównie przez polskie ośrodki akademickie. Podobnie jak w przypadku artykułów, sądzę, że warto dorobek naukowy prezentować w większym zakresie na naukowych wydarzeniach poza granicami Polski. Habilitantka brała także udział w

komitetach organizacyjnych dwóch konferencji naukowych. Jest także członkinią Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej oraz ECPR. W swojej aktywności zawodowej przygotowywała recenzje artykułów naukowych dla takich polskich czasopism jak m.in.: „Zeszyty Prasoznawcze”, „Progress”, „Horyzonty Polityki”, „Forum Lingwistyczne” czy „Państwo i Społeczeństwo”.

Dr Katarzyna Brzoza-Kolorz wykazała także współpracę zespołową w ramach inicjatyw publikacyjnych, ale także badawczych. Była wykonawczynią w zespole badawczym, który realizował projekt finansowany z NCN w programie OPUS pt. „Powiązania między elitami sfery mediów i polityki w Polsce z perspektywy doświadczeń niemieckich”. Była także członkinią zespołu badawczego „Vademecum Śląska”, kierowanego przez dr hab. prof. UŚ. Agnieszkę Turską - Kawę. Doświadczenia pracy zespołowej nie są może liczne, ale projekt realizowany w ramach OPUS był wymagający czasowo i merytorycznie. Należy zatem pozytywnie ocenić doświadczenie projektowe Habilitantki. Świadczy to o kształtowaniu umiejętności naukowej pracy zespołowej, co jest dziś ważną kompetencją.

Jeśli chodzi o współpracę z innymi ośrodkami badawczym wskazać należy na staż naukowy jaki dr Katarzyna Brzoza-Kolorz odbyła w Krakowie na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jak wskazała w autoreferacie, poza aspektem spotkań seminaryjnych i wykładowych, staż dał możliwość przedyskutowania kwestii istotnych dla tematów podejmowanych w autorskiej monografii. W kwietniu 2018 roku Habilitantka przebywała także na wyjeździe szkoleniowym w Hiszpanii w ramach programu Erasmus+. Wyjazd obejmował zarówno zagadnienia dydaktyczne, naukowe, jak i te związane z najwiązaniem współpracy między ośrodkami.

W wymiarze aktywności organizacyjnej dr Katarzyna Brzoza-Kolorz w latach 2015-2019 była członkinią komisji rekrutacyjnej na studia pierwszego stopnia na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna na UŚ. Od roku 2015 była także zaangażowana w organizację Olimpiady Wiedzy o Mediach dla uczniów szkół średnich. W latach 2022-2023 była członkinią komisji oceniającej projekt przygotowane przez kandydatów do szkoły doktorskiej na UŚ.

W wymiarze współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym Habilitantka w ramach takiej współpracy prowadziła dwie zewnętrzne konferencje eksperckie. Zaś w

ramach działalności eksperckiej w roku 2016 i 2018 prowadziła wykłady gościnne w szkołach średnich w Sosnowcu. W tym samym czasie wygłosiła gościnne wykłady dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W roku 2019 także wykład dotyczący stereotypów w przekazach medialnych dla Biblioteki Miejskiej w Żorach. Była także konsultantką badań ankietowych prowadzonych przez Urząd Miasta w Zabrze. W roku 2022 wygłosiła także wykład dotyczący właśnie kobiet w świecie polityki na zaproszenie Rady Kobiet Miasta Jastrzębie Zdrój.

W ramach aktywności popularyzatorskiej jej głos ekspercki pojawiał się w lokalnych i regionalnych mediach. Pozytywnie oceniam także ten wymiar aktywności eksperckiej dr Katarzyny Brzozy-Kolorz.

4. Wnioski końcowe

Ocena głównego osiągnięcia naukowego dr Katarzyny Brzozy-Kolorz, monografii pt. „Polityka kobiet czy kobiety polityki? Płeć jako element obrazów medialnych kobiet” a także pozostałego dorobku naukowego Habilitantki dowodzi znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej nauk o komunikacji społecznej i mediach. **Pozytywnie oceniam** także inne wymiary przedstawionego dorobku tj. aktywność Habilitantki w zakresie prezentowania wyników badań, aktywność w ramach konferencji naukowych, jej działalność naukową w ramach zespołowych projektów badawczych, współpracy z innymi organizacjami naukowymi poza UŚ, wreszcie aktywność organizacyjną i ekspercką. Stwierdzam zatem, że efekty pracy naukowej i badawczej dr Katarzyny Brzozy-Kolorz spełniają warunki uzyskania stopnia doktora habilitowanego zawarte w *Ustawie z dniem 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* oraz są wystarczające do uzyskania tego stopnia w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	109988.149317.114465
Nazwa dokumentu	Recenzja B. Brodzinska Mirowska.pdf
Tytuł dokumentu	
Sygnatura dokumentu	
Data dokumentu	
Skrót dokumentu	A0B066570D69C92E3B7E07AB502AED2E42157FCF
Wersja dokumentu	1.0
Data podpisu	06.02.2025 15:18:25
Podpisane przez	BARBARA BRODZIŃSKA-MIROWSKA
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.126.43.43.

Data wydruku: 20.02.2025

Autor wydruku: Solak Krystyna (samodzielny referent)